

P6_TA-PROV(2006)0430

Strategické partnerstvo EÚ - Južná Afrika

Uznesenie Európskeho parlamentu o strategickom partnerstve medzi EÚ a Juhoafrickou republikou (2006/2234(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na oznámenie Komisie pre Radu a Európsky parlament z 28. júna 2006 pod názvom "Na ceste k strategickému partnerstvu medzi EÚ a Južnou Afrikou" (KOM(2006)0347),
- so zreteľom na oznámenie Komisie pre Radu a zástupcov vlád členských štátov združených v rámci Rady na účely prijatia usmernení pre Komisiu týkajúcich sa zmeny Dohody o obchode, rozvoji a spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Juhoafrickou republikou na strane druhej, z 28. júna 2006 (KOM(2006)0348),
- so zreteľom na Dohodu o obchode, rozvoji a spolupráci (TDCA) medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Juhoafrickou republikou na strane druhej¹, ktorá bola podpísaná v októbri 1999 a ktorá sa uplatňovala predbežne a čiastočne od januára 2000 a úplne nadobudla účinnosť 1. mája 2004,
- so zreteľom na Dohodu o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej, podpísanú v Cotonou 23. júna 2000² (tzv. Dohoda z Cotonou),
- so zreteľom na správu vypracovanú pracovnou skupinou OSN pre projekt milénia pod názvom "Investície do rozvoja: praktický plán dosiahnutia rozvojových cieľov milénia",
- so zreteľom na Spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov združených v rámci Rady, Európskeho parlamentu a Komisie o politike rozvoja Európskej únie: Európsky konsenzus³,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. novembra 2005 o rozvojovej stratégii pre Afriku⁴ a uznesenie zo 6. júla 2006 o partnerstve EÚ a Karibiku v oblasti rastu, stability a rozvoja⁵,
- so zreteľom na článok 45 rokovacieho poriadku,
- so zreteľom na správu Výboru pre rozvoj (A6-0310/2006),

A. keďže Juhoafrická republika predstavuje najdôležitejšiu politickú silu v subsaharskej Afrike, pôsobiacu predovšetkým v rámci Africkej únie a Nového partnerstva pre rozvoj Afriky (NEPAD) na africkej úrovni a v rámci Juhoafrického rozvojového spoločenstva (SADC) na regionálnej úrovni a je dôležitým hráčom na celosvetovej úrovni vrátane

¹ Ú. v. ES L 311, 4.12.1999, s. 3.

² Ú. v. ES L 317, 15.12.2000, s. 3. Dohoda zmenená a doplnená Dohodou, ktorou sa mení a dopĺňa Dohoda o partnerstve (Ú. v. EÚ L 209, 11.8.2005, s. 27).

³ Ú. v. EÚ C 46, 24.2.2006, s. 1.

⁴ Prijaté texty, P6_TA(2005)0445.

⁵ Prijaté texty, P6_TA(2006)0304.

mnohostranných obchodných rokovaní v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO), a navyše stále viac prispieva k udržiavaniu mieru a riešeniu konfliktov v Afrike,

- B. keďže Juhoafrická republika je zďaleka najsilnejším hospodárstvom v subsaharskej Afrike a tiež v skupine afrických, karibských a tichomorských štátov (AKT) a keďže po ministerskej konferencii WTO, ktorá sa konala v Cancúne, hrala hlavnú úlohu v rámci G-20 ako predstaviteľ afrických rozvojových krajín a usilovala o zvýšenie vplyvu týchto krajín pri rokovaníach o otázkach, ktoré majú pre ich hospodárstva kľúčový význam,
- C. keďže Juhoafrická republika pôsobila ako člen Cairnskej skupiny v rámci WTO na ochranu záujmov hospodárstiev, ktoré vyvážajú poľnohospodárske výrobky,
- D. keďže nepomer v príjmoch je dedičstvom režimu apartheidu, keď väčšina bieleho obyvateľstva žije v podmienkach porovnateľných so západoeurópskym štandardom, zatiaľ čo životné podmienky väčšiny čiernych obyvateľov sú porovnateľné s podmienkami v najmenej rozvinutých krajinách a takmer polovica obyvateľov žije pod hranicou chudoby,
- E. keďže stratégia juhoafrickej vlády na posilnenie hospodárskeho postavenia černošského obyvateľstva (Black Economic Empowerment, BEE) bola schválená v roku 2004 a jej cieľom je napraviť nerovnosti, ktoré sú dôsledkom režimu apartheidu, zvýšením účasti znevýhodnených obyvateľov na hospodárskom živote,
- F. keďže miera nezamestnanosti v Juhoafrickej republike je extrémne vysoká, podľa oficiálnych údajov dosahuje viac než 30 %, neoficiálne odhady hovoria o 40 %,
- G. keďže miera nezamestnanosti odzrkadľuje pretrvávajúcu rasovú diskrimináciu, pretože nezamestnanosť postihuje 50 % černošského obyvateľstva, 27 % farebného obyvateľstva, 17 % aziatskeho obyvateľstva a iba 6 % bieleho obyvateľstva,
- H. keďže prísťahovalecká situácia je v Juhoafrickej republike špecifická, pretože na jednej strane bola krajina po desaťročia centrom záujmu legálnej (napr. ťažba zlata a diamantov), ako aj ilegálnej (z dôvodu vyššej životnej úrovne) migrácie z celého juhoafrického regiónu a na druhej strane je to krajina, ktorá vážne trpí fenoménom úniku mozgov, najmä v oblasti zdravotníctva,
- I. keďže juhoafrická vláda vytýčila ciele makroekonomickej politiky v iniciatíve "Zrýchlená a spoločná iniciatíva rastu pre Juhoafrickú republiku (Accelerated and shared growth initiative for South Africa - ASGISA)" s cieľom zvýšiť hospodársky rast o 6 % a do roku 2014 znížiť na polovicu nezamestnanosť a chudobu,
- J. keďže v Juhoafrickej republike žije najviac osôb nakazených vírusom HIV na svete, v roku 2005 tu zomrelo na AIDS 320 000 osôb, pandémie AIDS predstavuje humanitárnu tragédiu, ktorá poškodzuje najmä deti, z ktorých sa stávajú sirotky a ktoré trpia zneužívaním, a ktorá má vplyv aj na juhoafrické hospodárstvo,
- K. keďže Juhoafrická republika je motorom pre hospodárstvo celého regiónu subsaharskej Afriky a keďže hospodársky rast Juhoafrickej republiky môže ovplyvniť zmenšenie chudoby a dosiahnutie rozvojových cieľov milénia(RCM) na regionálnej úrovni,
- L. keďže vysoká miera kriminality brzdí hospodársky rozvoj a cestovný ruch a odrádza priame zahraničné investície,

- M. keďže EÚ je najdôležitejším obchodným partnerom Juhoafrickej republiky, zatiaľ čo obchod s Juhoafrickou republikou má pre EÚ druhoradý význam,
- N. keďže Juhoafrická republika je signatárom dohody z Cotonou, ktorá však nemá prístup k nerecipročným obchodným zvýhodneniam ani k finančným prostriedkom z Európskeho rozvojového fondu, ale zapája sa do politickej spolupráce a do činnosti inštitúcií AKT–EÚ,
- O. keďže EÚ predstavuje najvýznamnejšieho darcu pre Juhoafrickú republiku, pretože poskytuje okolo 70 % celkových darcovských fondov tvoriacich približne 1,3 % štátneho rozpočtu,
- P. keďže hospodárske a obchodné vzťahy a tiež spolupráca v politickej, sociálnej, kultúrnej, environmentálnej, zdravotníckej a iných oblastiach sú zastrešené dohodou TDCA, ktorej cieľom je vytvorenie zóny voľného obchodu s asymetrickým časovým harmonogramom a ochranou citlivých odvetví,
- Q. keďže Komisia predložila návrh nového strategického partnerstva EÚ–Juhoafrická republika s tromi základnými cieľmi: vytvorenie jednotného, uceleného a jasného rámca pokrývajúceho všetky oblasti spolupráce, presun od politického dialógu k strategickej politickej spolupráci a prehĺbenie súčasnej spolupráce na základe revidovanej dohody TDCA,
- R. keďže dohoda TDCA umožnila EÚ uzavrieť medzeru v obchodnej bilancii s Juhoafrickou republikou a z hľadiska úpravy colných sadzieb viac zaťažila Juhoafrickú republiku než EÚ, a z tohto dôvodu má EÚ z existujúcej dohody TDCA väčší prospech ako Juhoafrická republika,
- S. keďže európske poľnohospodárske a špičkové technologické výrobky vstupujúce na juhoafrické trhy negatívne ovplyvňujú poľnohospodársky sektor a rozvoj strategickej juhoafrickej výroby s pridanou hodnotou, napríklad farmaceutickú výrobu, strojárstvo a výrobu vozidiel,
- T. keďže Juhoafrická republika v rámci dohody GATS už prijala rozsiahle záväzky v sektore služieb a čelí vážnym obmedzeniam pri dosahovaní prijateľnej úrovne dostupnosti a univerzálnosti služieb,
- U. keďže Komisia má v úmysle revidovať dohodu TDCA, najmä prijatím ďalších ustanovení o liberalizácii obchodu a záväzkov týkajúcich sa služieb, investícií, štátnych zákaziek, duševného vlastníctva, hospodárskej súťaže, normovania, cieľ a pravidiel pôvodu,
- V. keďže zaradenie ustanovení o investíciách a štátnych zákazkách by mohlo spôsobiť problémy Juhoafrickej republike a ďalším krajinám Juhoafrickej colnej únie (SACU),
- W. keďže Komisia tiež navrhuje zosúladiť dohodu TDCA s revidovanou dohodou z Cotonou v otázkach šírenia zbraní hromadného ničenia, boja proti terorizmu, boja proti beztrestnosti a predchádzania verbovaniu žoldnierov,
- X. keďže Komisia má v úmysle predložiť na zasadnutí Rady pre spoluprácu medzi EÚ a Juhoafrickou republikou dňa 14. novembra 2006 návrh akčného plánu uskutočňovania strategického partnerstva,

1. víta prístup Komisie, ktorá má v úmysle urobiť kroky smerujúce k uzavretiu strategického partnerstva medzi EÚ a Juhoafrickou republikou a navrhnúť ucelený dlhodobý rámec spolupráce;
2. zdôrazňuje, že toto strategické partnerstvo by malo poskytnúť jednotný rámec, prostredníctvom ktorého sa môže zvýšiť účinnosť existujúcich nástrojov spolupráce v záujme obyvateľov a hospodárstva Juhoafrickej republiky;
3. zdôrazňuje, že strategické partnerstvo by malo byť doplnkom k stratégii medzi EÚ a Afrikou a zahŕňať existujúce výsledky práce týkajúcej sa nástroja rozvojovej spolupráce (DCI), dohôd o hospodárskom partnerstve (EPAs) a iných prebiehajúcich rokovaní;
4. zdôrazňuje, že akčný plán by si mal v súlade s dohodou z Cotonou a s ohľadom na dosiahnutie RCM vytýčiť za hlavný cieľ zmiernenie chudoby a vziať do úvahy vplyv strategického partnerstva na krajiny v tomto regióne a na rozhovory v rámci Dohody o hospodárskom partnerstve;
5. zdôrazňuje, že riešenie krízy HIV/AIDS s rovnomerným zameraním sa na prevenciu (s dôrazom na sexuálne a reprodukčné zdravie), starostlivosť a liečbu musí zostať politickou prioritou vlády Juhoafrickej republiky; víta rozhodnutie vlády v prospech programu na dodávky antiretrovirálnych liekov, trvá však na tom, že jeho vykonávanie sa naliehavo musí zlepšiť;
6. víta nový prístup zameraný na prechod od politického dialógu k strategickej politickej spolupráci, v ktorej má Juhoafrická republika úlohu „bezpečného prístavu“ schopného sledovať spoločné ciele v regionálnych, afrických a globálnych otázkach, pričom berie do úvahy skutočnosť, že Juhoafrická republika má dôležitú úlohu ako hovorca krajín subsaharskej Afriky na medzinárodných fórach, napríklad vo WTO a OSN;
7. vyzýva Juhoafrickú republiku, aby objasnila vzťah medzi Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC), Juhoafrickou colnou úniou (SACU) a Dohodou o obchode, rozvoji a spolupráci (TDCA) s cieľom vypracovať presnejšiu politiku regionálneho rozvoja; vyzýva Komisiu, aby objasnila politiku EÚ vo vzťahu k SADC, SACU a TDCA a zohľadnila pritom rokovania o EPA;
8. navrhuje, aby sa politický dialóg medzi EÚ a Juhoafrickou republikou ďalej rozvíjal prostredníctvom pravidelnej výmeny návštev parlamentných delegácií (ktoré sú nevyhnutné pre zvyšovanie vzájomného porozumenia vo veciach spoločného záujmu, demokratických systémov oboch strán a oblastí zodpovednosti);
9. zdôrazňuje osobitú politickú úlohu, ktorú už Juhoafrická republika zohráva v rámci celého kontinentu (napr. v Sudáne, Kongu, Libérii atď.), domnieva sa, že Európska únia by mala toto postavenie uznať a podporovať; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam Africkej únie, ktorej jedným zo zakladateľov a aktívnych členov je aj Juhoafrická republika, ako možného hovorcu Afrického kontinentu v globalizovanom svete a vyjadruje nádej na ďalší rozvoj Africkej únie;
10. v tejto súvislosti vyzýva Juhoafrickú republiku, aby využila svoj politický vplyv na dosiahnutie mierového ukončenia krízy v susednom Zimbabwe;
11. žiada Komisiu, aby pamätala na skutočnosť, že Juhoafrická republika nadviazala v rámci

medzinárodných zoskupení dôležité politické a obchodné vzťahy s krajinami Ázie a Latinskej Ameriky a s rozvinutými krajinami;

12. zdôrazňuje, že akčný plán musí vziať do úvahy hospodárske rozdiely medzi EÚ a Juhoafrickou republikou, najmä v obchodnej oblasti, ako so zreteľom na polorozvinuté hospodárstva uznáva sama WTO vo svojej obhajobe zvláštneho, diferencovaného prístupu, ktorý umožní zachovať v platnosti určité clá a iné obchodné opatrenia potrebné na ochranu týchto rozvíjajúcich sa hospodárstiev;
13. zdôrazňuje, že v akčnom pláne je potrebný osobitý dôraz na tvorbu stimulov pre zahraničné investície vypracovaním inovatívnej stratégie v spolupráci s juhoafrickými orgánmi s cieľom odstrániť hlavné prekážky investícií, ako napríklad sociálny a hospodársky vplyv AIDS, vysokú mieru kriminality a štátne zásahy do zamestnaneckej politiky a majetkových vzťahov;
14. naliehavo žiada Komisiu, aby netrvala na zahrnutí prvkov do revidovanej dohody TDCA, ktoré by narušili hospodársky rast Juhoafrickej republiky či boj za zmiernenie chudoby, aby nezasahovala do rozhodnutí týkajúcich sa zapojenia súkromného sektora do poskytovania základných služieb a aby sa poučila z neúspechu rokovaní o voľnom obchode medzi krajinami Juhoafrickej colnej únie (SACU) a USA, v rámci ktorých sa USA pokúšali krajinám SACU klásť neprijateľné podmienky;
15. navrhuje, aby boli v rozpočte EÚ pridelené prostriedky na podporu zložitého procesu obchodnej integrácie v juhoafrickom regióne;
16. navrhuje, aby akčný plán i rozpočet EÚ zahrnuli podporu spoľahlivej stratégie energetickej bezpečnosti pre Juhoafrickú republiku, ktorá vezme do úvahy klimatické zmeny a ich sociálny a environmentálny vplyv na chudobných obyvateľov Juhoafrickej republiky a tohto regiónu a zameria sa okrem iného na rozvoj obnoviteľných zdrojov energie; najmä malé hydroelektrárne, využívania veternej energie a biomasy;
17. zdôrazňuje, že do akčného plánu sa musí zapojiť viacero účastníkov a zainteresovaných strán a že plán sa musí zamerať na podporu juhoafrických priorít vrátane opatrení na boj proti šíreniu HIV, vládnych opatrení na oživenie hospodárstva a boja proti hospodárskej nerovnosti, opatrení na podporu sociálnej súdržnosti a zabezpečiť rozšírenie hospodárskych výhod nielen na vznikajúcu finančnú elitu, v súlade s iniciatívou ASGISA a stratégiou BEE;
18. navrhuje, aby sa v prvom rade venovala pozornosť tým požiadavkám Juhoafrickej republiky na technickú pomoc, ktoré sú zamerané na dosiahnutie rozvojových cieľov krajiny a tiež prispievajú k sociálnemu a hospodárskemu rozvoju regiónu, s cieľom povzbudiť ostatných vedúcich afrických predstaviteľov, aby prevzali svoju zodpovednosť v oblasti vypracovania a vykonávania modelu trvalo udržateľného hospodárskeho rozvoja kontinentu;
19. navrhuje tiež, aby sa rozvinula spolupráca v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ktorou sa podporí aj výmena študentov a učiteľov a vytvorenie juhoafrického okienka v rámci programu Erasmus Mundus;
20. poznamenáva, že Juhoafrická republika mala značný prospech z úverov, ktoré jej poskytla Európska investičná banka, a žiada, aby sa v rokoch 2007 – 2013 udržala aspoň súčasná úroveň podpory a vzali sa pritom do úvahy potreby mikropodnikov a malých a stredných podnikov;

21. trvá na tom, aby sa rozvojová pomoc pridelovala na miestnej úrovni, aby sa zamestnávali externí odborníci a dovážal tovar len v tom prípade, ak v danom regióne nie sú k dispozícii porovnateľní odborníci či tovar;
22. zdôrazňuje priekopnícku úlohu v oblasti príst'ahovaleckej politiky, ktorú by mohla v regióne, ako aj na celom africkom kontinente, zohrávať Juhoafrická republika vďaka svojim jedinečným skúsenostiam v tejto oblasti; preto zdôrazňuje, že Juhoafrická republika musí naliehavo zosilniť svoje snahy o prijatie koherentnej a účinnej migračnej politiky; vyzýva Radu a Komisiu, aby podporili toto snaženie výmenou skúseností a aby sa zamerali na túto osobitú úlohu Juhoafrickej republiky v migračných programoch, ako napríklad v programe AENEAS a v programe, ktorý naň nadväzuje;
23. vyzýva Komisiu, aby udržala trvalý dialóg s vládou Juhoafrickej republiky a aby do diskusie o strategickom partnerstve, akčnom pláne a jeho následnom vykonávaní zapojila Európsky parlament, miestnu samosprávu a občiansku spoločnosť;
24. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských krajín EÚ a vláde a Národnému zhromaždeniu Juhoafrickej republiky.